

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
ΜΕΓΑΡΟ ΝΕΑΒΛΟΥ

Θεσσαλονίκη
1912-2012
Γιορτάζουμε
Συμμετέχουμε
Κοιτάμε μπροστά

Ζ' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο
**ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 23, 24 & 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2012
Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Θεσσαλονίκης

Συνδιοργάνωση

Γενικό Προξενείο της Γαλλίας στη
Θεσσαλονίκη

Institut
Français
de
Thessalonique
www.ift.gr

Γαλλικό Ινστιτούτο
Θεσσαλονίκης

Fondation Hellenique,
Paris

Διοικητικό Συμβούλιο Αγιορειτικής Εστίας

Γιάννης Μπουτάρης Δήμαρχος
Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος Δ. Σ.

**Πανοσιολογίατος Γέροντας Νικόδημος
Ιερομόναχος Λαυριώτης**
Εκπρόσωπος Ιεράς Κοινότητας,
Αντιπρόεδρος

**Πανοσιολογίατος Γέροντας Βαρνάβας
Βατοπεδινός**
Εκπρόσωπος Ιεράς Κοινότητας, Μέλος

**Πανοσιολογίατος Γέροντας Νικόδημος
Αγιοπαυλίτης**
Εκπρόσωπος Ιεράς Κοινότητας, Μέλος

Παναγιώτης Αβραμόπουλος
Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου
Θεσσαλονίκης, Αναπληρωτής Προέδρου
του Δ.Σ

Σπύρος Πέγκας
Αντιδήμαρχος Πολιτισμού, Παιδείας &
Τουρισμού Δήμου Θεσσαλονίκης, Μέλος,

Γιώργος Γεράκης
Δημοτικός Σύμβουλος Μέλος,

Δημήτριος Σαλπιστής
Διευθύνων Αγιορειτικής Εστίας

Αναστάσιος Ντούρος
Προϊστάμενος Διοικητικών &
Οικονομικών Υπηρεσιών

Επιστημονική Επιτροπή Ζ' Διεθνούς Συνεδρίου & παράλληλων εκδηλώσεων

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κρίτων Χρυσοχοΐδης
Διευθυντής Ιστορικών Ερευνών
του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

ΜΕΛΗ

Γέρων Νικόδημος Αγιοπαυλίτης

Φωκίων Κοτζαγεώργης Επίκουρος
Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας &
Αρχαιολογίας Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.

Ιωακείμ Αθ. Παπάγγελος
Δρ. Αρχαιολόγος

Μίλτος Πολυβίου
Δρ. Αρχιτέκτων

Πλούταρχος Θεοχαρίδης
Αρχιτέκτων

Αφιέρωμα στη διπλή επέτειο

Ο διπλός εορτασμός της Επετείου Απελευθέρωσης της Θεσσαλονίκης και του Αγίου Όρους επιβεβαιώνει με συμβολικό τρόπο τους ιδιαίτερους δεσμούς και τις μακράιωνες σχέσεις τους.

Το μεγάλο, ετήσιο σύνθετο πρόγραμμα εκδηλώσεων της Αγιορειτικής Εστίας, που παρουσιάζεται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «Η μεγάλη πνευματική και πολιτιστική παρακαταθήκη του Αγίου Όρους», περιλαμβάνει φέτος το Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Το Άγιον Όρος στα χρόνια της Απελευθέρωσης», δύο στρογγυλές τράπεζες αφιερωμένες στο έργο του Gabriel Millet και τη Ναζαρηνή Ζωγραφική, και εκδόσεις, όπως ο Επετειακός Τόμος, η φωτοαναστατική έκδοση του Βρετανού περιηγητή Riley (1887), το Αναμνηστικό Ντοσιέ με τις συλλεκτικές λιθογραφίες της φωτοαναστατικής έκδοσης και τα Πρακτικά του εν λόγω Συνεδρίου.

Ως συμβολή δε στον διπλό εορτασμό οργανώνεται στους φιλόξενους χώρους της Αγιορειτικής Εστίας η Έκθεση ιστορικής φωτογραφίας με τίτλο «Η Θεσσαλονίκη και το Άγιον Όρος στην ανατολή του 20^{ου} αιώνα», που συνοδεύεται από δίγλωσσο (ελληνικά-γαλλικά) Κατάλογο.

Χάρη στην ανταπόκριση ονομαστών φωτογραφικών Αρχείων από την Γαλλία, τη Ρωσία και την Ελλάδα, οι φυλασσομένες σε αυτά φωτογραφικές καταγραφές επιστημόνων, φωτογράφων, περιηγητών και ερευνητών αποκαλύπτουν στο κοινό της πόλης μας την ίδια τη Θεσσαλονίκη και το γειτονικό Άγιον Όρος, τη μεταβατική εκείνη περίοδο από τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ως μοναδικά οικιστικά σύνολα και συνάμα επίκεντρα μεγάλου επιστημονικού αλλά και στρατιωτικού ενδιαφέροντος η μεν πρώτη, ένα πολυεθνικό, πολυπολιτισμικό, κοσμοπολίτικο, οικονομικό και εμπορικό κέντρο, με έντονη κοινωνική και πνευματική ζωή, το δε δεύτερο, μία μοναδική Μοναστική πολιτεία με μακράιωνη πνευματική παράδοση και εξαιρετικό πολιτιστικό πλούτο.

Εκφράζω τις πιο εγκάρδιες ευχαριστίες μου προς τα Ιδρύματα και τα Μουσεία της Γαλλίας, της Ρωσίας και της Ελλάδας για την ανταπόκρισή τους, χάρη στην οποία ένα σημαντικό ιστορικό και καλλιτεχνικό γεγονός εμπλουτίζει το αφιερωμένο στην Εκατονταετηρίδα της Απελευθέρωσης πρόγραμμα των εκδηλώσεων, καθώς και στους συνεργάτες μας χάρη στις γνώσεις, την εμπειρία και την αφοσίωση των οποίων οργανώθηκαν όλες οι επετειακές παράλληλες εκδηλώσεις και δράσεις, μεταξύ των οποίων και η Έκθεση, η οποία το 2013 θα ταξιδέψει στο Παρίσι και την Αγία Πετρούπολη.

Γιάννης Μπουτάρης

Δήμαρχος Θεσσαλονίκης
Πρόεδρος Δ.Σ. Αγιορειτικής Εστίας

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
ΜΕΓΑΡΟ ΝΕΔΕΑΚΟΥ

Εγνατίας 109, 546 35 Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 263308 | fax. 2310 250648 | e-mail. agestia@otenet.gr | www.agioritikiestia.gr

Η απελευθέρωση του Αγίου Όρους από τον ελληνικό στόλο τον Νοέμβριο του 1912 έθεσε τέρμα στην οθωμανική κυριαρχία που διήρκεσε επί μισή χιλιετία. Ωστόσο η ιστορική φυσιογνωμία και πραγματικότητα του Άθω την εποχή αυτή διαμορφώνεται σταδιακά από τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα ως το τέλος της δεκαετίας του 1910, όταν παγιώνεται η υπαγωγή του στο ελληνικό βασίλειο και λήγουν οριστικά οι σχετιζόμενες με το status του διπλωματικές και πολιτικές διεργασίες που ακολούθησαν το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου.

Κύριο χαρακτηριστικό της αθωνικής ιστορίας κατά την περίοδο αυτή είναι ο επιτυχής αγώνας για τη διαφύλαξη του εσωτερικού καθεστώτος διοικήσεως και των θεσμών οργανώσεως του μοναστικού βίου από ποικίλες επεμβάσεις, οι οποίες επεδίωκαν αλλαγή παγιωμένων από αιώνες εξαρτήσεων και εσωτερικών ιεραρχήσεων. Όμως, παρά τα προβλήματα, τις εντάσεις και δυσλειτουργίες που δημιούργησαν οι φανεροί ή υφαίρποντες εθνοτικοί ανταγωνισμοί, αποτέλεσμα της ιστορικής νέας πραγματικότητας των Βαλκανίων, η αγιαστική δύναμη, τα ιδεώδη και η συλλογική ασκητική εμπειρία του αθωνικού μοναστικού βίου όπως αυτή βιώθηκε και οριοθετήθηκε ήδη από τον 10^ο αιώνα παρέμειναν αναλλοίωτα.

Το Άγιον Όρος στα χρόνια της απελευθέρωσης βιώνει μία περίοδο μεγάλης ακμής. Η εικόνα του δομημένου χώρου αλλάζει ριζικά, με την επέκταση των μοναστηριακών συγκροτημάτων αλλά και των εξαρτημάτων (σκητών και κελλιών). Είναι αυτή η εικόνα που διατηρείται σε μεγάλο βαθμό ως τις ημέρες μας. Οι τέχνες ακμάζουν με πρώτη εκείνη της αγιογραφίας που ασκείται σε πλήθος αγιογραφικών οίκων, κυρίως από κελλιώτες αγιογράφους, ποικίλης εθνικής προελεύσεως. Στα ίδια χρόνια παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση εκπροσώπων ενός ευρύτατου φάσματος καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η μαρμαροτεχνία, η μεταλλοτεχνία, η ξυλογλυπτική, αλλά και η χαλκογραφία, η τέχνη της φωτογραφίας, η καλλιτεχνική βιβλιοδεσία ακόμη και η ωρολογοποιία συνθέτουν το σκηνικό μιας εντυπωσιακής αγιορειτικής παραγωγής.

Παράλληλα, τότε τίθενται ουσιαστικά και τα θεμέλια για την ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας με αντικείμενο τον Άθω. Η ιστορία, οι θεσμοί και η τέχνη του Αγίου Όρους τίθενται στο επίκεντρο του διεθνούς επιστημονικού ενδιαφέροντος ορθοδόξων και μη. Ταυτόχρονα πλειάδα λογίων Αθωνιτών μοναχών ασχολούνται συστηματικά με την ιστορία του τόπου της μετανοίας τους.

Η Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου

Ζ' Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο Το Άγιον Όρος στα χρόνια της Απελευθέρωσης

Στρογγυλές Τράπεζες

***ΝΑΖΑΡΗΝΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ**
***ΦΟΡΟΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΝ GABRIEL MILLET**

Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2012

Εναρκτήρια Τελετή

13:00 - 14:00 Χαιρετισμός Δημάρχου
Χαιρετισμοί Συνδιοργανωτών
Χαιρετισμός Ιεράς Κοινότητας
Χαιρετισμός Οικουμενικού Πατριάρχου

14:00 - 14:30 Κρίτων Χρυσοχοϊδης
Διευθυντής Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού
Ιδρύματος Ερευνών

Κεντρική Εισήγηση

Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2012

Απογευματινή Συνεδρίαση

ΕΝΟΤΗΤΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- 17:00 - 17:15** **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΟΥΖΑΚΗΣ**, Δρ Ιστορίας
Το Άγιον Όρος από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στο Ελληνικό Βασίλειο: Θεσμοί Διοικήσεως.
- 17:15 - 17:30** **ΦΑΙΔΩΝ ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ**, Αρχιτέκτων
Το Άγιον Όρος και η θάλασσα στο γύρισμα του 20^{ου} αιώνα.
- 17:30 - 17:45** **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΟΥΛΙΔΗΣ**, Δρ Θεολογίας -
τ. Πολιτικός Διοικητής Αγίου Όρους
Η Απελευθέρωση του Αγίου Όρους (2 Νοεμβρίου 1912) και η Ρωσία.
- 17:45 - 18:00** **LORA GERD**, Ρωσική Ακαδημία Τεχνών
Ρώσικα σχέδια για το μέλλον του Αγίου Όρους (1912-1913).
- 18:00 - 18:15** **ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΟΥΡΟΥΤΗΣ**, Οικονομολόγος
*Άγιον Όρος και Θεσσαλονίκη στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.
Οικονομικές σχέσεις της Ιεράς Κοινότητας με τη μητρόπολη της Μακεδονίας.*
- 18:15 - 19:00** **ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

ΕΝΟΤΗΤΑ: Η ΕΠΟΧΗ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

- 19:00 - 19:15** **Μοναχός ΜΩΥΣΗΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ**, Συγγραφέας
Ο πνευματικός βίος του Αγίου Όρους στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.
- 19:15 - 19:30** **Γέρων ΠΑΥΛΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ**,
*Προηγούμενος Χρυσόστομος Λαυριώτης - Βίος - προσφορά - έργα.
Προβλήματα της εποχής του.*
- 19:30 - 19:45** **ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΑΝΔΡΟΥΔΗΣ**, Δρ Αρχαιολογίας, Αρχιτέκτων Αναστηλωτής
*Οι μαρτυρίες του ιερομονάχου Γεράσιμου Σμυρνάκη
για τις κατεστραμμένες βυζαντινές μονές του Αγίου Όρους.*
- 19:45 - 20:00** **ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΙΔΗΣ**, Δρ Νομικής, Δικηγόρος
*Ραβασία Αντιπροσώπου - Επιτρόπων Μεγίστης Λαύρας
κατά την περίοδο της απελευθέρωσης του Αγίου Όρους.*
- 20:00 - 20:15** **ΠΑΤΑΠΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ**,
*Βιβλιοθηκάριος Σκήτης Καυσοκαλυβίων
Όψεις της απήχησης της απελευθέρωσης του Αγίου Όρους (1912)
στη ζωή των Αγιορειτών μοναχών.*
- 20:15 - 21:00** **ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

Σάββατο 24 Νοεμβρίου 2012

Πρωινή Συνεδρίαση

ΕΝΟΤΗΤΑ: Η ΕΠΟΧΗ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

- 10:00 - 10:15** **ΙΟΛΗ ΒΙΓΓΟΠΟΥΛΟΥ**,
*Ερευνήτρια - Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
Από την περιήγηση και την ανακάλυψη, στην αναζήτηση και στις επιδιώξεις:
το ρεύμα των ταξιδιωτών στο Άγιον Όρος στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.*
- 10:15 - 10:30** **ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ**, Επιμελήτρια Εκθέσεων - Διδάσκουσα
στο Τμήμα Κινηματογραφικών Σπουδών Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ
*Φωτογραφικά και κινηματογραφικά ντοκουμέντα της Στρατιάς
της Ανατολής (Entente), τα πρώτα ρεπορτάζ στο Άγιον Όρος.*
- 10:30 - 10:45** **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Χ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ**, Ιστορικός Ερευνητής
*Η απελευθέρωση του Αγίου Όρους (1912), μέσα από το ταξιδιωτικό
χρονικό των Γάλλων μυθιστοριογράφων Jérôme και Jean Tharaud.*
- 10:45 - 11:00** **ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΛΙΟΜΠΕΗΣ**, Δρ Αρχαιολόγος - Μουσείο Ακρόπολης
*Το Άγιον Όρος μέσα από γερμανικά περιηγητικά κείμενα του τέλους
του 19^{ου} - αρχών 20^{ου} αιώνα.*
- 11:00 - 11:15** **ΟΛΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ**, Αν. Καθηγήτρια Τμ. Σλαβικών Σπουδών
/ Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών
*Ο Άθως με τα μάτια ενός εκπατρισμένου ρώσου λογοτέχνη:
Αγιορειτικά δοκίμια, ημερολόγιο και επιστολές του Μπορίς Ζάιτσεφ (1927).*
- 11:15 - 12:00** **ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΕΧΝΗ

- 12:00 - 12:15** **ΙΩΑΚΕΙΜ ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΣ**, Δρ Αρχαιολόγος
*Αγιορειτική συμμετοχή στον λατρευτικό εξοπλισμό
των απελευθερωθέντων ναών της Θεσσαλονίκης (1912-1914).*
- 12:15 - 12:30** **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΙΑΚΟΣ**, Δρ Αρχαιολόγος 1ης Ε.Β.Α.
*Ο κλασικισμός στη μαρμαρογλυπτική και την ξυλογλυπτική του Αγίου Όρους:
δύο διαφορετικές πορείες.*
- 12:30 - 12:45** **ΝΙΚΟΛΑΟΣ Μ. ΜΠΟΝΟΒΑΣ**, Αρχαιολόγος Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού
Ιωασαφαίοι ζωγράφοι. Εικόνες του 1914 στο ναό του Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.
- 12:45 - 13:00** **ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΛΥΓΙΖΑΚΗΣ**, Καθηγητής Τμ. Μουσικής Επιστήμης &
Τέχνης Πανεπιστημίου Μακεδονίας
Η ψαλτική παράδοση του Αγίου Όρους κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα.
- 13:00 - 14:00** **ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

Απογευματινή Συνεδρίαση

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: ΝΑΖΑΡΗΝΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Γεώργιος Κακαβάς, Διευθυντής Νομισματικού Μουσείου – Αναπλ. Προϊστάμενος Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου

18:00 – 18:15 **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΚΑΒΑΣ**, Δρ Ιστορίας της Τέχνης – Αρχαιολόγος - Θεολόγος
Η λεγόμενη Ναζαρηνή Ζωγραφική στην Ελλάδα και το Άγιον Όρος. Ανασκόπηση - Απηχήσεις - Έρευνα - Αποτίμηση.

18:15 – 18:25 **ΕΥΘΥΜΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ-ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ**, Αναπλ. Καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης Α.Π.Θ. - **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΡΑΙΚΟΣ**, Δρ Ιστορίας της Τέχνης Α.Π.Θ.
Νεοελληνική εκκλησιαστική ζωγραφική. Απόπειρες προσέγγισης και προσδιορισμού ενός νέου ερευνητικού πεδίου.

18:25 – 18:35 **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΡΑΙΚΟΣ**, Δρ Ιστορίας της Τέχνης Α.Π.Θ.
Υπήρξε ναζαρηνή ζωγραφική στην Ελλάδα;

18:35 – 18:45 **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΔΗΣ**, Αναπλ. Καθηγητής Τμ. Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.
Ιδεολογικά και αισθητικά ζητήματα της πρόσληψης της ναζαρηνής ζωγραφικής στην Ελλάδα.

18:45 – 18:55 **ΙΩΑΝΝΑ ΣΤΟΥΦΗ-ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΥ**, Επίκ. Καθηγήτρια Θεολογικής Σχολής Ε.Κ.Π.Α.
Το εικονογραφικό πρόγραμμα των εκκλησιών του Ελλαδικού χώρου κατά τον 19^ο αιώνα και τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου}. Αισθητική και θεολογική αποτίμηση.

18:55 - 19:15 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**

19:15 – 19:25 **ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΡΙΛΙΓΚΟΣ**, Δρ Βυζαντινής Αρχαιολογίας & Τέχνης
Στοιχεία της ναζαρηνής ζωγραφικής στο έργο του Κ. Φανέλλη.

19:25 - 19:35 **ΣΑΒΒΑΣ ΠΑΝΤΖΑΡΙΔΗΣ**, Δρ Θεολογίας - Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε., Αγιογράφος - Ερευνητής
Οι Αγιογραφικοί Οίκοι του Αγίου Όρους (1859-1963) (Αγία Άννα - Κατουνάκια - Σκήτη Ιβήρων - Καρυές - Ρώσικα εργαστήρια).

19:35 – 19:45 **ΠΑΤΑΠΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ**, Βιβλιοθηκάριος Σκήτης Καυσοκαλυβίων
Ο αγιογραφικός οίκος των Ιωασαφαίων στη σκήτη Καυσοκαλυβίων (ίδρυση 1858): εικονογραφικά πρότυπα, απήχηση, επιδράσεις.

19:45 – 19:55 **ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΥΔΗΣ**, Επίκ. Καθηγητής (407/80), Πρ. Συντηρητής Έργων Τέχνης & Ιστορίας Υφάσματος Α.Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, Α.Ε.Α.Θ. & Α.Π.Θ.
Ύφανση & Ζωγραφική: Η Ναζαρηνή Τέχνη στους Επιταφίους του Αγίου Όρους.

19:55 – 20:30 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

Πρωινή Συνεδρίαση

ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

11:00 - 11:15 **Μ. ΚΑΜΠΟΥΡΗ - ΒΑΜΒΟΥΚΟΥ**, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Όψεις της νεωτερικής αρχιτεκτονικής στο Άγιον Όρος.

11:15 - 11:30 **Θ. ΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ – ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ**, Αναπλ. Καθηγήτρια Εικαστικών & Εφαρμοσμένων Τεχνών
Η δραστηριότητα του Ξ. Παιονίδη στο Άγιον Όρος και τη Χαλκιδική στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

11:30 - 11:45 **ΣΩΤΗΡΗΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ**, Δρ Αρχιτέκτων Ε.Μ.Π.
Το συνοδικό της Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας.

11:45 - 12:00 **ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ**, Αναστηλωτής MA in Conservation Studies IoAAS, University of York, UK, Επίκ. Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων Πανεπιστημίου Πατρών - **ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΣ**, Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ, Αναστηλωτής, MA in Conservation Studies IoAAS, University of York, UK, Αναπλ. Καθηγητής Τμήματος *Η ανοικοδόμηση της Σιμωνόπετρας μετά την πυρκαγιά του 1892. Η αρχιτεκτονική ενός αγιορείτικου μοναστηριού γύρω στο 1900.*

12:00 - 13:00 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: ΦΟΡΟΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΝ GABRIEL MILLET

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: **J. - P. Grelois**, Ιστορικός

13:00 – 13:10 **J. – P. GRELOIS**, Ιστορικός
Quelques précurseurs de Gustave Millet au Mont-Athos.

13:10 – 13:20 **C. JOLIVET-LEVY**, Καθηγήτρια στην ΕΡΗΕ (Παρίσι)
ΕΚΚΡΕΜΕΙ Ο ΤΙΤΛΟΣ

13:20 – 13:30 **ΜΑΡΙΑ ΚΑΜΠΟΥΡΗ-ΒΑΜΒΟΥΚΟΥ**, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Το Βυζάντιο στο Παρίσι fin de siècle.

13:30 – 13:40 **DOMINIQUE COUZON**, τ. Τεχνικός στο Αρχείο Millet
Dessins de Sophie Millet et feuillts d'etudes de Gabriel Millet sur l' Athos.

13:40 – 13:50 **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΕΜΟΓΛΟΥ**, Αναπλ. καθηγητής Α.Π.Θ.
Η χριστιανική και βυζαντινή συλλογή του Gabriel Millet. Η έμπνευση και τα πρώτα βήματα συγκρότησης της.

13:50 – 14:00 **ΗΩ ΠΑΣΧΟΥ**, Δρ Ιστορίας της Τέχνης Universite Paris I - Sorbonne, Φωτογράφος
Σταθμοί στην εξέλιξη της φωτογραφίας στην εποχή του Millet.

Απογευματινή Συνεδρίαση

14:00 - 14:10 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

14:10 - 14:20 **ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΛΑΔΑΚΗΣ**, Αρχαιολόγος 10ης Ε.Β.Α.
Gabriel Millet. Νέα στοιχεία από αδημοσίευτη αλληλογραφία.

14:20 - 14:30 **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΙΩΜΚΟΣ**, Δρ αρχαιολόγος 25ης Ε.Β.Α.
Η συμβολή του Gabriel Millet στη μελέτη των μνημείων του Μυστρά.

14:30 - 14:40 **DUBRAVKA PRERADOVIC**,
Contribution de Gabriel Millet à l'étude de l'art Serbe.

14:40 - 15:00 ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΕΚΘΕΣΗ:

Η Θεσσαλονίκη και το Άγιον Όρος στην ανατολή του 20^{ου} αιώνα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

ΕΚΔΟΣΗ ΕΠΕΤΕΙΑΚΟΥ ΤΟΜΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

«ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ»

Επετειακός τόμος που περιλαμβάνει 13 πρωτότυπα επιστημονικά κείμενα και ανέκδοτο φωτογραφικό υλικό.

ΦΩΤΟΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αθωνικά Ανάλεκτα αρ. 5

Φωτοαναστατική επανέκδοση των περιηγητικών εντυπώσεων του Άγγλου περιηγητή Athelstan Riley με τίτλο «Athos or the Mountain of the Monks», του 1887.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΥ ΝΤΟΣΙΕ

Αναμνηστικός Φάκελος με τις εξαιρετικά ενδιαφέρουσες γκραβούρες του βιβλίου του Athelstan Riley.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Με δεδομένη την ένταξη του προγράμματος και τη χρηματοδότηση του από το ΕΣΠΑ τα Πρακτικά του Συνεδρίου θα εκδοθούν το 2013.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

«Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ».

Δίγλωσσος Κατάλογος (Ελληνικά-Γαλλικά) της Έκθεσης Ιστορικής Φωτογραφίας για τη Θεσσαλονίκη και το Άγιον Όρος, με τίτλο «Η Θεσσαλονίκη και το Άγιον Όρος στην ανατολή του 20^{ου} αιώνα», με φωτογραφίες της έκθεσης, κείμενα των συμμετεχόντων φορέων, τεχνοκριτικό σημείωμα και επιστημονικό κείμενο για τις διαχρονικές ιστορικές σχέσεις Θεσσαλονίκης και Αγίου Όρους και την σημασία των ντοκουμέντων της Έκθεσης.

ΕΚΘΕΣΗ

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ

Το φωτογραφικό μέσο, με την εγγενή ιδιότητά του να αναπαριστάνει πιστά την εξωτερική πραγματικότητα, είτε ως «παράθυρο» είτε ως «καθρέφτης» διευρύνει τις δυνατότητες για μια ευρύτερη πρόσληψη του κόσμου. Με το σκεπτικό αυτό, η έκθεση εστιάζει σε μια διαφορετική ανάγνωση της απελευθέρωσης της Θεσσαλονίκης και του Αγίου Όρους (το 1912), ως ορόσημο μιας εποχής που αρχίζει από τα τέλη του 19ου αιώνα και λήγει στις τρεις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Με φόντο τις καθοριστικές ιστορικο-πολιτικο-οικονομικές αναταράξεις και εθνογραφικές εξελίξεις στον Βαλκανικό χώρο και τις σηµαδιακές τεχνολογικές επιτεύξεις στην ιστορία της φωτογραφίας, επιλέχθηκε μια σειρά ανέκδοτων και μη φωτογραφικών (και κινηματογραφικών) ντοκουμέντων που σκιαγραφούν την ιστορία των δύο τόπων, που συμπορεύονται ανά τους αιώνες.

Για να διαμορφωθεί μια όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη και αντικειμενική οπτική απεικόνιση της εποχής, η έκθεση επικεντρώνεται σε μια επιλογή που ερευνά, μελετά και συσχετίζει διαφορετικές φωτογραφικές προσεγγίσεις (ιστορικές, αρχαιολογικές, καλλιτεχνικές, ανθρωπογεωγραφικές κ.ά). Αυτή η διεπιστημονική προσέγγιση σε συνδυασμό με την αναζήτηση σε συλλογές του εξωτερικού με πλούσιο ανέκδοτο ιστορικό, επιστημονικό και τεκμηριωτικό φωτογραφικό υλικό (Γαλλία και Ρωσία), αποτέλεσαν τους δύο βασικούς μεθοδολογικούς άξονες της έρευνας.

Με όχημα τον φωτογραφικό χρόνο, η έκθεση αποπειράται να γεφυρώσει το παρελθόν με το παρόν, την εμβληματική βυζαντινή κληρονομιά με το χαμένο νήμα του κοσμοπολιτισμού της Θεσσαλονίκης, να εξυμνήσει τον χρόνο, την ανεξίτηλη πνευματικότητα και ανθρώπινη δημιουργικότητα της μοναστικής ζωής, στο Άγιο Όρος.

Αγγελική Γραμματικοπούλου

Επιμελήτρια της Έκθεσης

Συνδιοργάνωση

Γενικό Προξενείο της Γαλλίας στη Θεσσαλονίκη

Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης

Fondation Hellenique, Paris

Οι φωτογραφίες της Έκθεσης προέρχονται από τα Αρχεία των:

Γενικό Προξενείο της Ρωσικής Ομοσπονδίας στη Θεσσαλονίκη

Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

Centre Gabriel Millet - Photographique Paris

Museum of the History of Religion - Αγία Πετρούπολη

ECPAD - Médiathèque de la Défense Paris

Albert-Kahn, muséeet jardins Paris

Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ».

Η εξαιρετική και από κάθε άποψη ενδιαφέρουσα Έκθεση ιστορικής φωτογραφίας με τίτλο «Η Θεσσαλονίκη και το Άγιο Όρος στην ανατολή του 20^{ου} αιώνα» με φωτογραφίες από τα φωτογραφικά αρχεία Οργανισμών και Μουσείων της Γαλλίας, της Ρωσίας και της Ελλάδας, αποτυπώνεται στο σύνολο της, στον δίγλωσσο Κατάλογο (ελληνικά-γαλλικά) σε ξεχωριστές εκδόσεις.

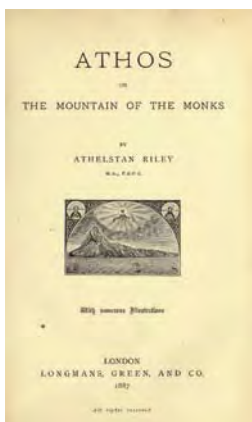
Στον Κατάλογο έχουν καταχωρηθεί ακόμη επιστημονικά, τεχνοκριτικά και ιστορικά κείμενα, καθώς και κείμενα των συνδιοργανωτών και των φορέων οι οποίοι διέθεσαν φωτογραφικό υλικό.

Τέλος υπάρχουν χαιρετισμοί της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους και του Δημάρχου Θεσσαλονίκης και Προέδρου της Αγιορειτικής Εστίας κ. Γιάννη Μπουτάρη.

ΕΚΔΟΣΗ ΕΠΕΤΕΙΑΚΟΥ ΤΟΜΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ»

Υπό την εποπτεία και τον συντονισμό του κ. Κρίτωνος Χρυσοχοΐδη Διευθυντή του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής, ερευνητές, αρχιτέκτονες, ιστορικοί και Μοναχοί έχουν συγγράψει πρωτότυπα κείμενα που αναφέρονται στις σημαντικότερες πτυχές της Μοναστικής Πολιτείας της περιόδου της Απελευθέρωσης.

Ο Τόμος θα παρουσιαστεί στις Καρυές του Αγίου Όρους με την ευκαιρία του εορτασμού της Απελευθέρωσης 2/15 Νοεμβρίου 2012.

ΦΩΤΟΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αθωνικά Ανάλεκτα αρ. 5

«Athos or the Mountain of the Monks»

Στο πλαίσιο της εκδοτικής σειράς «Αθωνικά Ανάλεκτα», που καθιερώθηκε με στόχο να φέρει στο προσκήνιο παλαιές εξαντλημένες προ πολλού εκδόσεις αφιερωμένες στο Άγιον Όρος, από περιηγητές, ιστορικούς, ερευνητές, κλπ. εκδίδεται φέτος το έργο του Άγγλου περιηγητή Athelstan Riley με τίτλο «Athos or the Mountain of the Monks».

Στο προλογικό του σημείωμα ο αρχιτέκτονας Πλούταρχος Θεοχαρίδης αξιολογεί το περιεχόμενο και τη σημασία της επανέκδοσης.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΥ ΝΤΟΣΙΕ

Τα επιστημονικά Συνέδρια της Αγιορειτικής Εστίας συνοδεύονται παραδοσιακά από μία ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ, με ντοκουμέντα, φωτογραφικά, σχέδια, γκραβούρες, κλπ. συνδεδεμένα πάντοτε με την θεματολογία του Συνεδρίου.

Το Αναμνηστικό του Ζ' Διεθνούς Συνεδρίου περιλαμβάνει συλλεκτικές αναπαραγωγές των λιθογραφιών από φωτογραφίες του Athelstan Riley, όπως αυτές έχουν καταχωρηθεί στην έκδοση των περιηγητικών εντυπώσεων του το έτος 1887.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Χάρη στην ένταξη του συνολικού ετήσιου προγράμματος του Διεθνούς Συνεδρίου και των παράλληλων εκδηλώσεων στο πρόγραμμα «Η μεγάλη πνευματική και πολιτιστική παρακαταθήκη του Αγίου Όρους» και χρηματοδοτείται από αυτό, έχει εξασφαλιστεί η έκδοση των Πρακτικών του Συνεδρίου, μέσα σε ορισμένο χρονικό περιθώριο.

Όπως ίσχυσε για το Συνέδριο του 2011, του οποίου τα Πρακτικά κυκλοφόρησαν φέτος, το ίδιο θα συμβεί και με την έκδοση των Πρακτικών του Συνεδρίου «Το Άγιον Όρος στα χρόνια της Απελευθέρωσης», που προβλέπεται να πραγματοποιηθούν μέσα στο 2013.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

Το φωτογραφικό υλικό του παρόντος Προγράμματος προέρχεται από τα Αρχεία των Συνεργαζομένων Φορέων της Παράλληλης Έκθεσης (ECPAD - Médiathèque de la Défense, Γαλλία | Centre Gabriel Millet - Photothèque, Γαλλία | Musée Albert Kahn, Γαλλία | Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Ελλάδα | Μουσείο Ιστορίας των Θρησκειών Αγίας Πετρούπολης, Ρωσίας | Ακαδημία Επιστημών Μόσχας, Ρωσία | Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, Ελλάδα), τους οποίους εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες.

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
ΜΕΓΑΡΟ ΝΕΔΕΛΛΟΥ

Εγνατίας 109, 546 35 Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 263308, fax. 2310 250648
e-mail. agestia@otenet.gr,
www.agioritikiestia.gr

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας - Θράκης 2007-2013
Η μεγάλη πνευματική και πολιτιστική παρακαταθήκη του Αγίου Όρους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Ενδίδμεση
Διαχειριστική
Αρχή

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης